

ПАМ'ЯТІ В.Д. ШЕЛЯГІНА

10 липня 2021 р. пішов з життя видатний вчений в галузі розробки зварювальних джерел живлення та технологій лазерної обробки матеріалів, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач відділу № 77 Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник Шелягін Володимир Дмитрович.

В.Д. Шелягін прийшов в ІЕЗ ім. Є.О. Патона за розподілом, після закінчення у 1962 р. електроенергетичного факультету Київського політехнічного інституту. Володимир Дмитрович присвятив Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона майже 60 років свого життя, працюючи на посадах інженера (з 1962 р.), старшого інженера-керівника групи (з 1965 р.), молодшого наукового співробітника (з 1973 р.), старшого наукового співробітника (з 1975 р.), провідного наукового співробітника (з 1986 р.), завідувача лабораторією (з 1987 р.), завідувача відділом «Спеціалізованої високовольтної техніки та лазерного зварювання» (з 1997 р.).

Протягом своєї наукової діяльності В.Д. Шелягіним було виконано багато теоретичних і експериментальних досліджень в галузі створення і вдосконалення джерел живлення різних технологічних процесів наземного і космічного призначення: електронно-променевого зварювання, лазерного зварювання, електронно-променевого напилення і переплаву, радіочастотного зварювання, підводного зварювання, технологічних робіт і фізичних експериментів в космосі. Фундаментальні дослідження і винахідницька діяльність В.Д. Шелягіна сприяли створенню технологічного апарату для зварювання в космосі «Вулкан», який в жовтні 1969 р. був вперше в світі використаний в умовах космосу на орбітальній станції «Союз-6» В. Кубасовим і Г. Шоніним. Подальші розробки В.Д. Шелягіна для серії апаратів типу «Испа-

ритель» та «Испаритель-М», на замовлення НВО «Енергія», мали визначальний вплив на успіх при проведенні унікальних наукових експериментів на космічних орбітальних станціях «Союз-6», «Союз-7» і космічної орбітальної станції «МИР» в 1979–1989 роках. Роботи В.Д. Шелягіна сприяли створенню високовольтного прискорювача електронів апарату «УРИ», всебічні дослідження і випробування якого в наземних умовах дозволили космонавту С. Савицькій вперше в світі провести у 1984 р. на ОС «Салют-7» важливі експерименти з електронно-променевого різання, зварювання і напилення у відкритому космосі. Значного успіху і визнання набула робота В.Д. Шелягіна у фізичних експериментах в космосі, які виконувались у рамках вітчизняних та міжнародних проєктів «Зарница», «АРАКС», «АПЕКС».

У 1982 р. за розробку серії джерел живлення наукових і технологічних апаратів для зварювання та наукових досліджень в космосі він стає лауреатом Державної премії Української Радянської Соціалістичної Республіки. У 2004 р. В.Д. Шелягіну було присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Під керівництвом і за безпосередньої участі В.Д. Шелягіна були створені і введені в експлуатацію на підприємствах України, Росії, США та Канади розробки у різноманітних галузях промисловості: системи живлення для електронно-променевого напилення; радіочастотні джерела живлення для виготовлення поздовжньошовних труб; системи живлення та збудження активного середовища CO₂-лазерів різної потужності; обладнання та технології лазерного зварювання та поверхневої обробки.

За роки наукової діяльності В.Д. Шелягін підготував понад 200 наукових праць, серед них понад 30 патентів і авторських свідоцтв на винаходи.

Світла пам'ять про Володимира Дмитровича, фахівця, вченого, керівника та наставника, доброї і чуйної людини надовго збережеться в серцях тих, хто з ним працював і спілкувався.